

1919

N:r 293—298.

Utkom från trycket
den 17 juni 1919.

N:r 293.

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag

om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning;
given Stockholms slott den 18 juni 1919.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna som följer:

1 KAP.

Om ändring i kommunal indelning.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Med kommun förstås i denna lag landskommun, köping med egen kommunalförvaltning samt stad.

2 §.

Om ändring i rikets kommunala indelning förordnar Konungen.

Därvid må kommuns område ökas eller minskas, kommun upplösas, så ock ny kommun bildas.

Om förutsättningar för indelningsändring.

3 §.

Kunna genom ändring i kommunal indelning vinnas fördelar för den kommunala förvaltningen eller lättnad eller utjämning i kommunala bördor eller finnes ändringen främja den ekonomiska utvecklingen inom orten eller eljest medföra gagn, må om sådan ändring förordnas.

Motsätter sig kommun, som av ifrågasatt ändring i kommunal indelning beröres, sådan ändring eller villkor, som med densamma förbindes, och skulle ändringen eller villkoret finnas medföra avsevärd olägenhet för kommunen, må därom förordnas endast då ändringen finnes vara av betydande allmänt behov påkallad, såsom

då oregelbundenhet i rikets indelning eller annat förhållande vållar hinder eller olägenhet i allmänna ärendens behandling eller i tillgodoseende av kommunala behov,

eller viss kommunal uppgift av större vikt finnes vara eftersatt, så att avsevärd olägenhet därav uppkommit eller kan väntas uppkomma,

eller samhälles behov av utrymme för bostäder, industri eller annat dylikt ändamål icke kan inom samhällets område i erforderlig mån tillgodoses,

eller bestående indelning lägger hinder i vägen för den ekonomiska utvecklingen inom orten,

samt ändring i kommunal indelning prövas nödig för att undanröja eller avsevärt minska sålunda förefintligt missförhållande.

Om ekonomisk uppgörelse mellan kommunerna vid indelningsändring.

4 §.

Vid ändring i kommunal indelning skola, där så finnes nödigt, de av indelningsändringen berörda kommunernas inbördes ekonomiska förhållanden ordnas genom uppgörelse, som fastställs av Konungen i sammanhang med förordnande om ändringen; dock att uppgörelse i visst avseende må kunna, där Konungen så bestämmer, senare verkställas i den ordning och enligt de grunder, som i förordnandet angivas.

5 §.

Finnes inom område, som vid indelningsändring övergår från en kommun till annan, mark, som är utlagd till väg, gata, torg eller annan allmän plats, skall den förstnämnda kommunens rätt till sagda mark övergå till den kommun, inom vars område marken efter indelningsändringen kommer att ligga.

6 §.

Andra kommunala tillgångar, än som i 5 § sägs, ävensom kommunala förbindelser må, där kommunen genom indelningsändringen delas, antingen tilläggas endera av de ändrade eller nybildade kommunerna eller mellan dem fördelas, efter ty skäligen prövas med hänsyn till förhållandet i beskattningsföremål eller invånarantal mellan de områden, i vilka den äldre kommunen delats, eller till annat förhållande, som må anses bestämmande för vardera området andel i den äldre kommunens tillgångar och förbindelser.

Där särskilda omständigheter därtill föranleda, må vid uppgörelse träffas bestämmelse, varigenom kommunal tillgång eller förbindelse tillägges allenast del av ändrad eller nybildad kommun.

Överflyttning eller uppdelning, som här avses, av kommunal förbindelse må ej ske med mindre vederbörande fordringsägare därtill lämnat samtycke.

7 §.

Vid fördelning av tillgångar och förbindelser bör, så vitt lämpligen ske kan, iakttagas:

att fast egendom, som uteslutande eller huvudsakligen är avsedd till gagn för visst område, tillägges den kommun, som området kommer att tillhöra;

att fordran för ogulden kommunalutskyld övertages av den kommun, inom vilken debiteringen skulle hava skett, om indelningsändringen då varit genomförd;

att annan i uppgörelsen ingående egendom tilldelas den kommun, som med hänsyn till egendomens beskaffenhet eller rättvis fördelning finnes mest berättigad att övertaga densamma;

att skuld, som vilar å eller tillkommit för egendom, som tilldelas viss kommun, till betalning övertages av samma kommun; samt

att annan skuld fördelas till betalning, efter ty med hänsyn till övertagna tillgångar och i övrigt rättvis fördelning finnes skäligen.

8 §.

Har vid fördelning av tillgångar eller förbindelser endera av de ändrade eller nybildade kommunerna övertagit större andel av tillgångarna eller förbindelserna än som med hänsyn till fördelningen i övrigt skäligen må anses å densamma belöpa, bör utjämning ske genom ersättning i penningar.

9 §.

Varder genom indelningsändringen endera kommunens ekonomiska ställning avsevärt försämrad, utan att sådant kan anses uppvägas av den befrielse från kommunala förpliktelser, som genom indelningsändringen vinnes, och finnes den andra kom-

munen skäligen bära därför giva ersättning, må dylik ersättning stadgas att utgå på en gång eller under viss övergångstid.

Lag samma vare, där kommun eljest till följd av indelningsändring har att till ordnande av sin förvaltning vidkännas kostnader, till vilka den andra kommunen skäligen finnes bära lämna bidrag.

10 §.

Där ej annat föranledes av stadgandet i 5 § eller blivit vid uppgörelse, som i 6 § sägs, bestämt, gälle:

att, då kommuns område ökas, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den ökade kommunen;

att, då kommuns område minskas, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den minskade kommunen; samt

att, då kommun införlivas med annan kommun eller ingår i nybildad kommun, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den ökade eller nybildade kommunen.

Om indelningsändrings inverkan på kommunala stadgars giltighet.

11 §.

Gälla inom kommun, som beröres av ändring i kommunal indelning, särskilda kommunala stadgar, vare dessa även efter ändringen i tillämpliga delar gällande inom samma område som förut, där ej i sammanhang med beslutet om ändringen eller sedermera i laga ordning annorledes förordnas.

Om indelningsändrings ikraftträdande och åtgärder med avseende därå.

12 §.

Ändring i kommunal indelning skall träda i kraft vid det kalenderårs början, som Konungen bestämmer, icke tidigare än fyra eller, där kommun genom ändringen delas, nio månader efter det förordnande om ändringen meddelats.

13 §.

Sedan förordnande meddelats om ändring i kommunal indelning, skall under tiden innan ändringen träder i kraft den kommunala beslutanderätten utövas enligt den nya indelningen,

dock att i fråga om angelägenhet, som avser kommun enligt den äldre indelningen, sistnämnda indelning skall följas, intill dess den nya indelningen trätt i kraft.

14 §.

Är i kommun, vars område genom indelningsändring ökas eller minskas, beslutanderätten överlåten åt fullmäktige, skola dessa företräda såväl den äldre som den ökade eller minskade kommunen.

Vidkommande sådan kommun äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, förordna, att samtliga fullmäktiges uppdrag skall upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val till fullmäktige för tiden därefter verkställas i den ordning, som är stadgad för det fall att val sker första gången.

15 §.

De utskylder till ändrad eller nybildad kommun, vilka året innan indelningsändringen träder i kraft beviljas att under det nästföljande året utgå, skola till utgörande fördelas å dem, som skulle under förstnämnda år varit till kommunen skattskyldiga, för den händelse den nya indelningen redan då varit i kraft.

16 §.

Då kommuns område skall genom indelningsändring delas, skall vid upprättningen av kommunal röstlängd året innan ändringen träder i kraft iakttagas, att särskild längd upprättas för varje del.

17 §.

Underlåtenhet att betala kommunal utskyld i äldre kommun medföre i fråga om rösträtts utövning i ändrad eller nybildad kommun samma påföljd som inom äldre kommunen.

18 §.

Är nybildad kommun landskommun eller köping, åligger det Konungens befallningshavande att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna person att hålla kommunalstämma för val av kommunalstämmans ordförande och vice ordförande ävensom kommunalnämnd.

Är nybildad kommun stad, som i 54 § förordningen om kommunalstyrelse i stad avses, skall Konungens befallningshavande inom samma tid förordna kommunalborgmästare, vilken har att ofördröjligen hålla allmän rådstuga för val av kommunalrådmän.

Skall i nybildad stad finnas magistrat, åligger det hovrätten att inom samma tid, efter anmälan av Konungens befallningshavande, förordna borgmästare att jämte tillkallade rådmän utgöra magistrat, intill dess sådan varder i vederbörlig ordning tillsatt.

Är nybildad kommun stad, i vilken skola finnas stadsfullmäktige, skall, intill dess fullmäktige blivit utsedda, stadens beslutanderätt utövas vid allmän rådstuga.

I nybildad kommun må under året innan indelningsändringen träder i kraft fullmäktige och kommunala befattningshavare utses oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för dylikt val; och skall i fråga om beräkandet av deras tjänstgöringstid så anses, som om denna börjat först med ingången av nästföljande året.

Fullmäktige skola omedelbart efter valet övertaga handhavandet av de dem tillkommande uppgifter; och skola jämväl magistrat, stadsstyrelse och kommunala befattningshavare, som utses före den nya kommunindelningens ikraftträdande, genast träda i utövning av sina befattningar med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen.

19 §.

I landskommun eller köping, som ändras eller nybildas, må med uppgörande av utgifts- och inkomstförslag för första året efter indelningsändringens ikraftträdande anstå utöver den i 63 § förordningen om kommunalstyrelse på landet stadgade tid, dock att utgifts- och inkomststatens bestämmande skall ske inom november månads utgång.

20 §.

Då i anledning av ändring i kommunal indelning röstlängd, som för kommun upprättats, skall användas inom annan kommun, skall röstlängden av valnämnden eller magistraten (stadsstyrelsen) i förstnämnda kommun för ändamålet tillhandahållas vederbörande myndighet i sistnämnda kommun.

21 §.

Kommunalnämnden eller magistraten (stadsstyrelsen) i kommun, som skall helt införlivas med annan kommun eller ingå i ny kommun, skall före ingången av december månad året närmast innan ändringen träder i kraft till motsvarande myndighet inom den ökade eller nybildade kommunen överlämna årets taxeringslängder och hos prövningsnämnden förda längder angående kommunen.

Skall del av kommun införlivas med annan kommun eller ingå i eller bilda ny kommun, vare lag samma i fråga om de längder, som angå kommundelen.

Om nybildad kommuns lånerätt.

22 §.

Konungen må efter därom gjord framställning bestämma beloppet av den upplåning, som av nybildad kommun må beslutas utan underställning, intill dess de i 73 § förordningen om kommunalstyrelse på landet och 74 § förordningen om kommunalstyrelse i stad i sådant hänseende meddelade bestämmelser kunna tillämpas.

Om särskild besvärsrätt vid indelningsändring.

23 §.

Mot beslut, som, sedan Konungen förordnat om kommunal indelningsändring och innan densamma trätt i kraft, fattas inom av ändringen berörd kommun med tillämpning av den äldre indelningen, äge medlem av kommunen att föra talan jämväl där han tilltror sig kunna visa, att beslutet strider mot de förutsättningar, på vilka förordnandet om indelningsändringen grundats, eller, även om så ej är förhållandet, att beslutet dock avser angelägenhet, vars ordnande skäligen bör tillkomma kommun enligt den nya indelningen.

Rätt till klagan, som nu är sagd, tillkomme ock annan kommun, som av indelningsändringen beröres, så ock medlem av sådan kommun.

Om förfarandet vid indelningsändring.

24 §.

Vill kommun eller medlem av kommun väcka fråga om ändring i kommunal indelning, som berör kommunen, ingive till kammarkollegium ansökan i ärendet. Vid ansökan skall fogas den förberedande utredning, som sökanden kan vilja åberopa.

Sådan fråga kan ock väckas av kammarkollegium eller av Konungens befallningshavande efter anmälan hos kammarkollegium.

25 §.

Har fråga om ändring i kommunal indelning blivit väckt, skall utredning verkställas, där skäl därtill är.

Finner kammarkollegium med hänsyn till ärendets omfattning och beskaffenheten av de frågor, som under utredningen kunna komma under övervägande, att utredningen bör verkställas under kollegii eget inseende, uppdrage kollegium åt särskild utredningsman att verkställa utredningen.

I annat fall överlämne kollegium åt vederbörande Konungens befallningshavande att besörja utredningen; ägande Konungens befallningshavande att, där så finnes erforderligt, förordna utredningsman till sitt biträde.

26 §.

Utredning, som i 25 § sägs, skall avse alla på frågan inverkan omständigheter. Därvid skall särskilt tillses, huruvida ifrågasatt ändring i kommunal indelning bör föranleda ändring jämväl i ecklesiastik, administrativ eller judiciell indelning, i vilket fall utredningen må utsträckas att avse även sådan indelning.

Vid utredningen bör kommun eller kommundel samt såvitt möjligt i övrigt en var, vilkens rätt kan beröras av ifrågasatt indelningsändring, beredas tillfälle att uttala sig i ärendet.

27 §.

Utredningsman äge befogenhet att hos vederbörande begära utlysande av stämmor ävensom utlysa andra sammanträden samt att från offentliga och kommunala myndigheter infordra de upplysningar eller av dem påkalla det biträde, som utan deras oskäligen betungande kan krävas.

Vid stämma eller sammanträde, som ovan sägs, äge utredningsmannen att delta i överläggning.

Förekommer under utredningens gång anledning, att åt utredningen bör givas väsentligen annan eller större omfattning, än som i det åt utredningsmannen givna förordnande varit avsedd, eller yppas hinder mot ifrågasatt ändring eller annan omständighet, som skulle göra fortsatt utredning onyttig, har utredningsmannen att därom göra anmälan hos den myndighet, som honom förordnat.

28 §.

Föranleder utredningen, att ändring i kommunal indelning bör komma till stånd, skall förslag till ändringen ävensom till den ekonomiska uppgörelse och de övriga villkor, vartill ändringen kan giva anledning, uppgöras.

Finnes ändring i kommunal indelning böra föranleda ändring även i annan indelning, skall förslag jämväl till sådan indelning uppgöras.

29 §.

Har utredning, som verkställts genom Konungens befallningshavande, slutförts, eller har därunder förekommit förhållande, som i 27 § sista stycket omförmäles, insända befallningshavanden handlingarna i ärendet jämte eget utlåtande till kammarkollegium.

I ärende, som utretts under kammarkollegii inseende, skall Konungens befallningshavandes utlåtande infordras.

30 §.

I ärende angående ändring i kommunal indelning, som hänskjutes till Konungens avgörande, skall kammarkollegium avgiva utlåtande.

31 §.

Finner Konungen skäligt anbefalla utredning angående ändring i kommunal indelning, förordne Konungen om utredningen på sätt han finner lämpligt.

Om kostnad för utredning.

32 §.

Kostnad för utredning, varom ovan förmäles, må, efter ty därom förordnas av den myndighet, som besörjer utredningen, förskjutas av sökande, som i 24 § sägs, eller av allmänna medel.

Sökande, så ock, där på utredningen följer ändring i kommunal indelning, kommun, som av ändringen beröres, må, efter ty Konungen prövar skäligt, förpliktas att helt eller delvis återgälda förskjuten utredningskostnad.

Om municipalsamhälle.

33 §.

Varder i sammanhang med ändring i kommunal indelning municipalsamhälle upplöst eller till sitt område eller sina uppgifter inskränkt, skall angående förhållandet

mellan sådant samhälle och kommun, som övertager dess uppgifter, gälla vad i 4—11 §§ är stadgat.

2 KAP.

Om ändring i ecklesiastik indelning.

34 §.

Med församling förstås i denna lag territoriell kyrkoförsamling.

35 §.

Om ändring i rikets indelning i församlingar förordnar Konungen.

Därvid må församlings område ökas eller minskas, församling upplösas, så ock ny församling bildas.

36 §.

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandena i 4 och 6—10 §§ motsvarande tillämpning.

37 §.

Ändring i församlingsindelning skall träda i kraft vid det kalenderårs början, som Konungen bestämmer, icke tidigare än fyra månader efter det förordnande om ändringen meddelats.

38 §.

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandet i 13 § motsvarande tillämpning i fråga om utövandet av församlings beslutanderätt.

39 §.

Angående uttaxeringen av de avgifter till ändrad eller nybildad församling, vilka året innan ändringen träder i kraft beviljas till täckande av nästföljande årets utgifter, äge vad i 15 § är stadgat om kommun motsvarande tillämpning

40 §.

Skall ny församling bildas, äligge det domkapitlet att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna präst att föra ordet i församlingens kyrkostämma samt i dess kyrko- och skolråd.

Sedan så skett, må omedelbart anställas val till under den nya församlingens kyrkostämma hörande befattningar oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för dylikt val. De, som sålunda utses, skola genast träda i utövning av sina befattningar med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen; och skall i fråga om beräkandet av deras tjänstgöringstid så anses, som om denna börjat först med ingången av nästföljande året.

41 §.

Stadgandet i 19 § äge motsvarande tillämpning i fråga om anstånd med bestämmande av utgifts- och inkomststat för församling.

42 §.

Stadgandet i 22 § skall hava motsvarande tillämpning i fråga om församling, in till dess den i 40 § förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd meddelade bestämmelse om lån, som må beslutas utan underställning, kan tillämpas.

43 §.

Stadgandet i 23 § äge motsvarande tillämpning angående beslut av kyrkostämma.

44 §.

I fråga om förfarandet i ärende angående ändring i församlingsindelning samt kostnad för utredning i sådant ärende skola stadgandena i 24—32 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande, att vad i nämnda paragrafer sägs om

kommun och medlem av kommun skall gälla församling och medlem av församling; att domkapitlet och, beträffande församling i egenskap av skoldistrikt, skolöverstyrelsen skola äga samma befogenhet att väcka fråga om ändring i församlingsindelning som Konungens befallningshavande; samt att utredning, som här avses, skall äga rum under vederbörlig samverkan med domkapitlet och skolöverstyrelsen.

45 §.

Vad i denna lag är stadgat angående församling gälle i tillämpliga delar skoldistrikt, vars angelägenheter handläggas å kyrkostämman, ändå att dess område icke sammanfaller med församlings område.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1920.

Det alla, som vederbör, hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräftat lätit.
Stockholms slott den 13 juni 1919.

GUSTAF.
(L. S.)

AXEL SCHOTT.

(Civildepartementet.)

Nr 294.

(Rubrik och datum tillgöres från produktions.)

L a g

om kommunalförbund;

given Stockholms slott den 13 juni 1919.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna som följer:

Om kommunalförbunds ändamål och medlemmar.

1 §.

För handhavande av kommunal förvaltningsuppgift må städer, landskommuner, köpingar och municipalsambällen sammansluta sig till kommunalförbund i den ordning, denna lag stadgar. Fattigvårdssamhälle, som utgöres av flera kommuner, är i fråga om rätt att ingå i kommunalförbund likställt med kommun.

Sammanslutning för ändamål, som nyss är sagt, må ock kunna ske mellan landstingskommuner samt mellan landstingskommun och stad.

Om kommunalförbunds organisation.

2 §.

För kommunalförbund skall finnas förbundsordning, vilken skall innehålla bestämmelser:

om förbundets ändamål och medlemmar;

om förbundets benämning och den ort, där detsamma skall hava sitt säte;

om sammansättningen av förbundets direktion och den tid, för vilken ledamöter och suppleanter i densamma skola utses, om det sätt, varpå ordförande och vice ordförande i direktionen skola utses, om tider för direktionens ordinarie sammanträden och ärenden, som därvid skola företagas, samt om kallelse till sammanträde;

